

Streszczenie w języku polskim

Tytuł rozprawy: Stan zdrowia psychicznego, poczucie koherencji i style radzenia sobie ze stresem u pielęgniarek psychiatrycznych.

Wprowadzenie: Pielęgniarki psychiatryczne stanowią szczególną grupę zawodową, od której wymaga się świadczenia profesjonalnej opieki nad chorymi będącymi w trudnym stanie psychicznym. Ważne jest podmiotowe i holistyczne podejście do pacjenta psychiatrycznego. Jednakże relacja ta jest zwykle utrudniona ze względu na objawy psychopatologiczne i warunki środowiska pracy, co jest źródłem wielu sytuacji stresowych. Praca pielęgniarki psychiatrycznej uważana jest za jedną z najtrudniejszych i obciążających. W celu zapewnienia profesjonalnej opieki chorym ważne jest dobre zdrowie psychiczne pielęgniarek, któremu sprzyja wysokie poczucie koherencji. Ze względu na duże obciążenie stresorami w miejscu pracy niezbędna jest zdolność do aktywnego i zadaniowego rozwiązywania pojawiających się problemów zawodowych. W Polsce nie realizowano dotychczas badań, oceniających jednocześnie stan zdrowia psychicznego pielęgniarek psychiatrycznych, ich poczucie koherencji oraz style radzenia sobie ze stresem. Uzyskane wyniki będą mogły mieć wpływ na funkcjonowanie zawodowe pielęgniarek w konfrontacji ze stresorami, a także mogą mieć znaczenie praktyczne dla poprawy ich zdrowia psychicznego i wzrostu poczucia koherencji. Należy dążyć do działań wspierających tę grupę profesjonalistów narażoną na wiele trudnych sytuacji związanych z pracą zawodową.

Cel Pracy: Ocena stanu zdrowia psychicznego, analiza poczucia koherencji i stylów radzenia sobie ze stresem oraz wykazanie związków między zmiennymi w grupie pielęgniarek psychiatrycznych. Realizacja celu głównego opierała się na poszukiwaniu odpowiedzi na następujące problemy badawcze :

1. Jaki jest stan zdrowia psychicznego pielęgniarek psychiatrycznych?
2. Jakie jest poczucie koherencji i jak kształtują się jej składowe: poczucie zrozumiałości, zaradności i sensowności w grupie pielęgniarek psychiatrycznych?
3. Jakie style radzenia sobie ze stresem podejmują pielęgniarki psychiatryczne?
4. Czy istnieje związek pomiędzy stanem zdrowia psychicznego a poczuciem koherencji u pielęgniarek psychiatrycznych?
5. Czy istnieje związek pomiędzy stanem zdrowia psychicznego a stylami radzenia sobie ze stresem u pielęgniarek psychiatrycznych?

6. Czy istnieje związek pomiędzy poczuciem koherencji a stylami radzenia sobie ze stresem u pielęgniarek psychiatrycznych?
7. Czy jest związek pomiędzy wiekiem, miejscem zamieszkania, stanem cywilnym, liczbą dzieci, stażem pracy, systemem pracy, liczbą podejmowanych etatów, wykształceniem, ukończoną specjalizacją, ukończonym kursem, zajmowanym stanowiskiem, motywacją wyboru oddziału a stanem zdrowia psychicznego, poczuciem koherencji i stylami radzenia sobie ze stresem u pielęgniarek psychiatrycznych?

Materiał i metody: Badaniami objęto pielęgniarki pracujące w oddziałach psychiatrycznych sześciu szpitali znajdujących się na terenie województw kujawsko - pomorskiego, małopolskiego i śląskiego. Liczebność badanej grupy wynosiła 509 osób. Badania realizowane były metodą sondażu diagnostycznego przy użyciu trzech wystandaryzowanych narzędzi badawczych oraz autorskiego kwestionariusza do pozyskania danych społeczno – demograficznych. Do pomiaru głównych zmiennych, zastosowano następujące narzędzia badawcze: zdrowie psychiczne - Kwestionariusz Ogólnego Stanu Zdrowia /GHQ – 28/, poczucie koherencji - Kwestionariusz Orientacji Życiowej /SOC – 29/, style radzenia sobie ze stresem - Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych /CISS/, dane społeczno - demograficzne – autorski kwestionariusz ankiety.

Wyniki i wnioski: Prawie wszystkie osoby badane były kobietami, połowa respondentów mieściła się w grupie wiekowej 46-55 lat. Ponad połowa osób mieszkała w mieście, a trzy czwarte badanych było w związku małżeńskim. Znaczna część badanych pracowała w systemie zmianowym 12-godzinny. Około jednej czwartej respondentów ukończyło szkolenie specjalizacyjne. Ogólny stan zdrowia psychicznego pielęgniarek psychiatrycznych jest na poziomie wyników umiarkowanych, co nie wskazuje na dobry stan psychiczny i może nieść ryzyko wystąpienia zaburzeń. Najwięcej nieprawidłowości u pielęgniarek występuje w wymiarze zaburzeń funkcjonowania, a najmniejsze jest nasilenie symptomów depresji. Globalne poczucie koherencji u pielęgniarek psychiatrycznych jest na przeciętnym poziomie. Najlepsze wyniki pielęgniarki uzyskały w wymiarze poczucia zaradności, następnie w wymiarze poczucia zrozumiałości, a najniższe w wymiarze poczucia sensowności. Pielęgniarki psychiatryczne w konfrontacji ze stresem zawodowym mają tendencję do przejawiania stylu zadaniowego ukierunkowanego na planowe rozwiązanie problemu. Istnieje związek pomiędzy stanem zdrowia psychicznego a poczuciem koherencji u pielęgniarek psychiatrycznych. Nie wykazano związku pomiędzy stanem zdrowia psychicznego a stylami radzenia sobie ze stresem u pielęgniarek psychiatrycznych. Poczucie koherencji w badanej

grupie pielęgniarek ma związek ze stylami radzenia sobie ze stresem. Prawie wszystkie zmienne socjodemograficzne wykazują związek ze stanem zdrowia psychicznego oraz z poczuciem koherencji i ze stylami radzenia sobie ze stresem. Stwierdzono, że na ogólne poczucie koherencji, spośród analizowanych predyktorów, negatywny wpływ wywiera styl skoncentrowany na emocjach, podczas gdy pozytywnie wpływa na nie styl skoncentrowany na zadaniu i jeden z wymiarów stylu skoncentrowanego na unikaniu – poszukiwanie kontaktów towarzyskich. Ze względu na to, że stres w miejscu pracy jest poważnym zagrożeniem dla zdrowia psychicznego wskazane jest wzmacnianie zasobów psychologicznych pielęgniarek pracujących w ochronie zdrowia psychicznego oraz wsparcie tej grupy zawodowej, poprzez zapewnienie bezpiecznych warunków i dobrej organizacji pracy. Z uwagi na to, że poczucie koherencji ma związek ze stanem zdrowia psychicznego, a także ze stylami radzenia sobie ze stresem wskazane jest edukowanie i rozwijanie tego zasobu już na etapie studiów pielęgniarskich oraz na kursach doskonalących, kwalifikacyjnych i szkoleniach specjalizacyjnych.

Słowa kluczowe: pielęgniarki psychiatryczne, zdrowie psychiczne, poczucie koherencji, style radzenia sobie ze stresem.